

**Handlingsplan for
koncernindkøb, miljø og
energi**

2009

for

Miljøministeriet

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	1
1.1 Baggrund og formål med handlingsplanen	1
1.2 Opbygning, opfølgning og proces	2
1.3 Indkøbsområdet generelt	2
1.4 Miljø- og energiområdet generelt	3
1.5 Ikrafttræden	3
2. Handlingsplan 2009 for indkøb, miljø og energi	4
DEL 1	5
3. Koordinerede indsatsområder for 2009	5
3.1 Grønne indkøb og fællesministerielle indkøbsaftaler	5
3.2 Finansministeriets fælles statslige indkøbsaftaler	6
3.3 Energieffektivisering i Miljøministeriet	7
3.4 Miljø- og energistyring	8
4. Afrapportering	9
DEL 2	10
5. Lokale indsatsområder for de enkelte institutioner.	10
5.1 Indsatser i Skov- og Naturstyrelsen	10
5.1.2 Indsatser i Skov- og Naturstyrelsens enheder	11
5.2 By- og Landskabsstyrelsen	11
5.2.1 Indsatser i Miljøcentrene.	12
5.3 Indsatser i Miljøstyrelsen	16
5.4 Indsatser i Kort- og Matrikelstyrelsen	18
5.5 Indsatser i Departementet	18

1. Indledning

1.1 Baggrund og formål med handlingsplanen

Miljøministeriet har i en årrække arbejdet ud fra en fælles handlingsplan på udbuds-, indkøbs- og miljøområdet. Dette hovedsagligt fordi et væsentligt punkt i både ministeriets indkøbs- og miljøpolitik er, at ministeriet ved indkøb skal indarbejde miljø- og energikrav. Via en fælles handlingsplan på disse områder er ønsket at sikre, at miljø- og energikrav integreres som en naturlig del af alle indkøbsaftaler i Miljøministeriet. Organisatorisk er ministeriets concernindkøbsfunktion placeret sammen med varetagelsen af det interne miljø- og energiarbejde for at sikre grønne indkøb i ministeriet.

Miljøministeriets interne miljø- og energiarbejde udvikler sig løbende. Ministeriet har ved udgangen af 2008 fastlagt en ny vision for ministeriets drift, som lyder at ministeriet skal være et bæredygtigt miljøministerium, der begrænser ministeriets eget slid på naturens ressourcer og samtidigt er et forbillede for det omgivende samfund. En del af indsatsen i 2009 bliver derfor at få konkretiseret denne vision til konkrete handlinger og indsatsområder på tværs af de mange styrelser, miljøcentre og SNS-enheder. Samtidig er der også ved udgangen af 2008 vedtaget et nyt ambitiøst mål for energieffektivisering, som betyder at ministeriet set i forhold til 2007 skal reducere det samlede energiforbrug med 20 % i perioden 2009-13 (el-, varme- og brændstofforbrug). Dette nye mål stiller også krav til en tværgående indsats. Den årlige handlingsplan er et vigtigt redskab til at sikre dette.

Handlingsplanen har også til formål at integrere eksisterende politikker og strategier på indkøbs-, miljø- og energiområdet. Handlingsplanen skal derfor også ses som den konkrete udmøntning af følgende overordnede strategier, politikker og bindende aftaler:

Indkøb og grønne indkøb:

- Regeringens moderniseringsprogram – effektiv opgavevaretagelse i staten og indkøbscirkulæret
- Miljøministeriets indkøbs- og udbudspolitik¹
- Regeringsgrundlag 2007 (krav om miljøkrav i alle statens indkøb)
- Partnerskabsaftale med Odense, Århus og Københavns kommuner om grønne indkøb

Energieffektivisering:

- Miljøministeriets nye ambitionsniveau for energieffektivisering, hvor målet er 20 % reduktion i samlede energiforbrug set i forhold til 2007 inden udgangen af 2013.
- Regeringens handlingsplan for en fornyet energispareindsats, herunder cirkulære om energieffektivisering i statens institutioner og netop vedtagne besparelser på finanslov 2009. Samlet set, reduceres ministeriets energibudgetter med 10 % i perioden 2009-10.
- Miljøministeriets Kurveknækrafttale med Elsparefonden indgået i 2007

Miljø- og energistyring:

¹ Miljøministeriet udarbejdede i december 2003 en indkøbs- og udbudspolitik gældende for hele Miljøministeriet. Denne indkøbspolitik forventes erstattet af en fælles statslig indkøbspolitik primo 2009.

- Miljøministeriets miljøpolitik 2005-2008 (revision afventer beslutning om en samlet bæredygtighedspolitik for Miljøministeriet)

Ministeriet sætter med denne handlingsplan ord på konkrete arbejdsområder og indsatser i 2009, der skal bidrage til at sikre at visioner og mål i ovenstående nås. Indsatserne reelle virkning kommer til at fremgå af ministeriets afrapportering af handlingsplanen i ministeriets årlige miljøredegørelse, samt de enkelte styrelseres grønne regnskaber.

Handlingsplanen omfatter indsatser i hele ministeriet, og alle institutioner er inddraget i relation til de enkelte indsatsområder. Handlingsplanen koordineres af Miljøministeriets Koncernindkøb i samarbejde med ministeriets styrelser, miljøcentre og SNS-enheder.

1.2 Opbygning, opfølgning og proces

Handlingsplanen er opdelt i 2 dele:

- Del 1: de indsatser som koordineres fælles for hele ministeriet af Miljøministeriets Koncernindkøb
- Del 2: de lokale indsatser, som hver enkelt institution arbejder med på miljø- og energiområdet i 2009

Som opfølgning på handlingsplanen udarbejdes årligt en samlet fællesministeriel miljøredegørelse. Denne redegørelse forelægges til godkendelse i maj måned. Den enkelte institutions resultater kan desuden følges i de grønne regnskaber, som udkommer hvert år i forbindelse med årsrapporterne i marts måned.

Proces

Handlingsplanen forelægges hvert år sekretariatschefkredsen i Miljøministeriet til godkendelse. Efter godkendelse i sekretariatschefkredsen forelægges planen Koncernledelsen til orientering

Sekretariatschefkredsen følger handlingsplanen løbende over året og forelægges kvartalsvis en status på fremdriften af de forskellige indsatsområder i handlingsplanen.

1.3 Indkøbsområdet generelt

Indkøbspolitikken indeholder målsætninger om inddragelse af miljø- og energikrav m.m. i fremtidige indkøb. Miljøministeriets Koncernindkøb arbejder aktivt for at fremme inddragelsen af miljøkrav og miljøhensyn i fælles strategiske indkøb, samt i decentrale indkøb og udbud, hvor det er relevant.

En vigtig del af den koordinerede strategiske indkøbsfunktion er implementering af Finansministeriets fælles forpligtende statsaftaler, samt at bidrage med grønne krav til nye fælles statslige udbudsforretninger varetaget af Finansministeriet. Miljøministeriet arbejder aktivt for at stille opdaterede krav, der bidrager til at gøre statens indkøb på forkant med grønne indkøb.

I relation til statsaftalerne skal der i 2009 også arbejdes på at opnå en højere compliance på ministeriets indkøb på disse, så ministeriet overholder de gældende retningslinjer fra Finansministeriet.

Desuden skal det sikres, at alle ministeriets indkøb uden for fælles indkøbsaftaler i videst muligt omfang er grønne. Dette sikres bl.a. ved at udarbejde retningslinjer for relevante miljø- og energikrav til diverse produkter, samt at styrke ministeriets interne indkøbsnetværk. Derudover vil der i 2009 blive arbejdet med en kortlægning af ministeriets muligheder for i højere grad at kunne dokumentere de grønne indkøb, der foretages.

1.4 Miljø- og energiområdet generelt

Et væsentligt indsatsområde for 2009 bliver at konkretisere den overordnede vision om et bæredygtigt miljøministerium. Dette arbejde varetages af departementet, og er startet op med en workshop med sekretariatschefkredsen og koncernledelsen. Efterfølgende skal der udarbejdes en fælles strategi, og det eksisterende interne arbejde med miljø, energieffektivisering og grønne indkøb afspejlet i nærværende handlingsplan skal koordineres med dette.

Der vil desuden i 2009 (og årene fremover) være et stort fokus på energieffektivisering af Miljøministeriet, jf. det nye ambitionsniveau. At nå målet vil kræve tværgående indsats, der sikrer at de mest rentable energiinvesteringer igangsættes, at indsatsen forankres lokalt, samt at erfaringer og viden deles på tværs af ministeriet.

I 2009 vil Miljøministeriets Koncernindkøb konkret i relation til energieffektivisering sætte fokus på energieffektiv kantinedrift, grøn IT (ny desktop-strategi, behov for køling af krydsfelter, øget virtualisering af serverrum mv) og energieffektiv kørsel i ministeriets tjenestebiler (eco-drive). Alt dette som tværgående indsats, der koordineres med de enkelte institutioner. Desuden koordinerer Miljøministeriets Koncernindkøb i 2009 en kortlægning af relevante energieffektiviseringsprojekter på tværs af ministeriet, så der på sigt kan igangsættes de investeringer, der bedst kan betale sig.

Miljøstyrelsen har siden 2003 været EMAS-certificeret og opnået gode resultater ved dette. Det har løbende været diskuteret, hvorvidt det vil være relevant at miljøcertificere alle ministeriets institutioner. Det er nu besluttet, at ministeriets departement i løbet af 2009 også skal EMAS-certificeres. Erfaringerne og resultaterne fra dette arbejde kan derefter danne grundlag for beslutning om en evt. EMAS-certificering af øvrige institutioner i ministeriet.

I 2009 vil der desuden også være fokus på konsolidering af et tværministerielt miljø- og energinetværk, hvor den tværgående indsats kan forankres og viden og erfaringer kan deles. I tilknytning til dette skal ministeriets intranet i højere grad i spil og et egentligt erfaringskatalog skal udarbejdes.

1.5 Ikrafttræden

Handlingsplan 2009 træder i kraft marts 2009.

2. Handlingsplan 2009 for indkøb, miljø og energi

Handlingsplanen er opbygget på en enkel og skematisk måde, der sikrer at indsatser, der er prioriteret for året, beskrives i forhold til politikker, målsætninger, regler, minimumskrav, evt. institutionsmål m.m. samt, at der følges op og evalueres i en årlig evaluering.

Miljøministeriets Koncernindkøb (KIK) koordinerer indsatserne i del 1, og sikrer i den anledning inddragelse af de relevante institutioner i ministeriet. Indsatserne beskrevet i del 2 igangsættes og afrapporteres i de enkelte institutioner.

DEL 1

3. Koordinerede indsatsområder for 2009

Der arbejdes med følgende indsatsområder:

- 3.1 Grønne indkøb og fællesministerielle indkøbsaftaler
- 3.2 Finansministeriets fælles statslige indkøbsaftaler
- 3.3 Energieffektivisering i Miljøministeriet
- 3.4 Miljøstyring

I det følgende beskrives hvert enkelt indsatsområde ud fra formål, leverancer og mål. Det angives desuden hvilke forpligtelser, der ligger til grund for arbejdet, samt hvilket ressourcetræk hvert indsatsområde kræver.

3.1 Grønne indkøb og fællesministerielle indkøbsaftaler

Tabel 1

Formål	Indkøb i Miljøministeriet skal være effektivt og ensartet. Desuden skal der ved alle ministeriets indkøb stilles miljø- og energikrav, samt hvor relevant krav om CSR.
Leverancer:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Central koordinering af ministeriets indkøb via en årlig handlingsplan med fokus på grønne indkøb. 2. Konsolidering af indkøbsnetværk internt i MIM bl.a. ved udarbejdelse af fælles retningslinjer for indkøb, samt afholdelse af min. 2 årlige dialogmøder/workshops 3. Udarbejdelse af retningslinjer for grønne indkøb på mindst to områder, hvor der ikke er fællesministerielle eller statslige indkøbsaftaler 4. Udbygning af kontraktstyring på ministeriets fælles indkøbsaftaler 5. Redegørelse for, hvordan grønne indkøb i MIM kan dokumenteres <p>Konkrete fællesministerielle indkøbsaftaler:</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Fælles aftale på affaldshåndtering og renovation for alle ministeriets institutioner, 7. Fælles aftale på taxikørsel for de centrale styrelser 8. Fælles aftale på rengøringsydelse og rengøringsprodukter/midler, der sikrer anvendelse af miljømærkede produkter i relevante institutioner 9. Fælles aftale på indkøb af el 10. Fælles aftale på trykkeriydelse 11. Fælles aftale på aftøringspapir og hygiejneartikler
Mål:	<ul style="list-style-type: none"> • Ministeriet lever op til partnerskabsaftalen om grønne indkøb og har implementeret alle krav i denne

	<ul style="list-style-type: none"> • Der er i alle fællesministerielle indkøbsaftaler, indarbejdet relevante miljø-, energi- og CSR-krav • Konsolidering af indkøbsnetværk, der sikrer at alle indkøbsaftaler benyttes • Retningslinjerne for at stille miljøkrav ved egne indkøb følges • Den fælles aftale på affaldshåndtering sikrer en mere omkostningseffektiv og ensartet affaldshåndtering, der lever op til gældende lovgivning. • Den fælles aftale på taxikørsel for centrale styrelser, sikrer taxikørsel i energieffektive vogne med partikelfilter. • Den fælles aftale på rengøringsydelser og -produkter, sikrer anvendelse af miljøvenlige produkter, der lever op til miljømærkekriterierne for Svanen eller Blomsten • Den fælles aftale på el sikrer omkostningseffektiv strømlevering til alle ministeriets institutioner. • Den fælles aftale på trykkeriydelser sikrer, at ministeriets publikationer lever op til miljømærkekriterierne for Svanen eller Blomsten. • Den fælles aftale på aftøringspapir og hygiejneartikler sikre anvendelse af miljøvenlige produkter, der lever op til miljømærkekriterierne for Svanen eller Blomsten.
Administrativt grundlag	Miljøministeriets indkøbs- og udbudspolitik og kommende revision i 2009 Miljøministeriets miljøpolitik og kommende revision i 2009 Cirkulære om energieffektivisering og tilhørende revision i 2009 Partnerskabsaftale med Århus, København og Odense Kommune Regeringsgrundlag 2007
Ressourceforbrug, KIK	1,35 år

3.2 Finansministeriets fælles statslige indkøbsaftaler

Tabel 2

Formål	Regeringen ønsker at effektivisere det statslige indkøb. Denne effektivisering sikres bl.a. igennem standardisering, koordinering og forpligtigelse af de statslige indkøbsaftaler. Dette arbejde varetages af Finansministeriet. Alle myndigheder i staten er forpligtet til at bruge statens indkøbsaftaler på de områder, hvor der har været fælles, statslige udbud.
Leverancer:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Implementering af Finansministeriets statsaftaler på hhv. hotel- og flyrejser, rejseadministration, netværkskomponenter, telefoniudstyr, IT-konsulentytelser og kontor/mødemøbler 2. Levering af miljø-, energi- og CSR-krav i forbindelse med Finansministeriets 4. bølge af fælles statslige indkøbsaftaler (konferencehoteller, software, nyhedsformidling, flytning og kontormaskiner). 3. Opfølgning på miljø- og energikrav i allerede indgåede fælles statslige indkøbsaftaler 4. Idriftsættelse af ny statslig indkøbspolitik 5. Bidrage til idriftsættelse af nyt fælles statsligt indkøbs- og faktureringsprogram (pilotprojekt, der varetages af Økonomistyrelsen).
Mål:	<ul style="list-style-type: none"> • Ministeriets compliance på indkøb på statsaftalerne fra 1. og 2. bølge er på 80 % • Ministeriet har i samarbejde med relevante parter leveret relevante miljø-, energi- og CSR-krav til nye statslige udbud. Udgangspunktet for disse krav er miljømærkekriterier og Elsparefondens indkøbsvejledning. • Kontraktopfølgning på overholdelse af miljø- og energikrav er foretaget på min. to fælles statslige indkøbsaftaler. • Statens indkøbspolitik er indarbejdet i Miljøministeriets politikker og strategier på

	indkøbsområdet <ul style="list-style-type: none"> • SCK orienteres kvartalsvis om status for ministeriets compliance på statsaftalerne.
Administrativt grundlag	Miljøministeriets indkøbs- og udbudspolitik og kommende revision i 2009 Miljøministeriets miljøpolitik og kommende revision i 2009 Cirkulære om indkøb i staten af 20. december 2002 Cirkulære om energieffektivisering og tilhørende revision i 2009 Regeringsgrundlag 2007
Ressourceforbrug, KIK	0,9 åv + 100.000 kr.

3.3 Energieffektivisering i Miljøministeriet

Tabel 3

Formål	Ministeren har ved udgangen af 2008 vedtaget nyt ambitionsniveau for energieffektivisering i Miljøministeriet. Ministeriets samlede energiforbrug (el, varme og transport) skal reduceres med 20% i perioden 2009-2013 set i forhold til basisåret 2007. Miljøministeriet har desuden via Kurveknækraftale med Elsparefonden forpligtet sig til energibesparelser på hele ministeriets område på 1% årligt i perioden 2007-2013, samt reduktion i elforbrug på kontorer med 2% om året pr. årsværk i perioden 2008-2012. Desuden betyder nyt cirkulære vedr. energibesparelser i staten, at ministeriet skal reducere el- og varmeforbrug med 10% ved udgangen af 2010.
Leverancer:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prioriteret liste over energieffektiviseringsprojekter på tværs af ministeriet med henblik på beslutning om finansiering 2. Koordinering og rådgivning vedr. energieffektiviseringer i MIM 3. Tværgående energieffektiviseringsindsats: <ol style="list-style-type: none"> a. Energigennemgang og kortlægning af forbedringspotentialer i kantinerne i ministeriets centrale styrelser. b. Retningslinjer for grøn transport i MIM c. Samfundsøkonomisk vurdering af forskellige varmekilder, dette særligt i relation til udskiftning i SNS-enheder. d. Koordinering af projekt vedr. energieffektiv tjenestekørsel (kurser i eco-drive, indkøb af energieffektive køretøjer) e. Godkendelse og implementering af retningslinjer for energi- og miljøhensyn ved ombygning og renovering i ministeriet. f. Udarbejdelse af energisparekatalog til SNS' enheder i samarbejde med SNS. g. Fælles adfærds kampagne mht. energirigtig adfærd 4. Tværgående indsats af organisatorisk karakter: <ol style="list-style-type: none"> a. Dialog med udlejere om ansvarsfordeling mht. igangsætning af besparelserprojekter påpeget i energimærker. b. Sikre at energimærker er fornyet af udlejere, de steder hvor det er relevant 5. Vurdering af mulighederne for udbygning af ministeriets fjernaflæste forbrugsmåling, særligt i miljøcentre og SNS-enheder. 6. Opfølgning på handlingsplanen til SCK hvert kvartal
Mål:	<ul style="list-style-type: none"> • En reduktion af ministeriets samlede energiforbrug på 3 % ifht. 2008 er nået ved udgangen af 2009
Administrativt grundlag	Cirkulære om energieffektivisering nr. 27 af 19. april 2005, samt nyt cirkulære fra 2009 Miljøministeriets miljøpolitik og kommende revision i 2009 Miljøministeriets indkøbs- og udbudspolitik og kommende revision i 2009

	Kurveknækker aftale med Elsparefonden
Ressourceforbrug, KIK	1,4 åv + 450.000 kr.

3.4 Miljø- og energistyring

Tabel 4

Formål	At sikre en bevidst og konsekvent indsats i forhold til at reducere ministeriets miljøbelastning og ressourceforbrug, således at visionen om ”grønt i eget hus – et skridt foran” opfyldes.
Leverancer:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Revision af skabelon og metode til indsamling af data til grønne regnskaber. 2. Udarbejde energidata (el, vand, varme) til Grønne Regnskaber i MIM 3. Indsamle og indberette data til EIS 4. Uddannelse af internt auditteam for departementet og Miljøstyrelsen 5. Revitalisering af netværk for lokale miljø- og energiansvarlige med fokus på klar ansvarsfordeling og arbejdsbeskrivelser, samt vidensdeling og erfaringsudveksling. Netværket mødes min. 2 gange om året. 6. Bidrag til konkretisering af koncernmålet om bæredygtigt ministerium, samt leverancer knyttet hertil i forbindelse med revision af ministeriets interne miljøpolitik (evt. bæredygtighedspolitik), strategier mv. 7. Sikre implementering af det nye cirkulære for energieffektiviseringer i staten
Mål:	<ul style="list-style-type: none"> • Uddannelse af internt auditteam i departementet har bidraget konstruktivt til, at departementet kan opnå EMAS-certificering inden udgangen af 2009. • Ny intern miljø/bæredygtighedspolitik er besluttet medio 2009.
Administrativt grundlag	Miljøministeriets miljøpolitik
Ressourceforbrug, KIK	0,8 åv + 120.000 kr

4. Afrapportering

Hver institution afrapporterer årligt status på udviklingen indenfor energiforbrug og miljøtiltag i institutionens grønne regnskab, der vedlægges som bilag til årsrapporten

Miljøministeriets Koncernindkøb samler op på ministeriets samlede udvikling på energi- og miljøområdet og afrapporterer årligt på ministeriets udvikling i en miljøredegørelse for hele ministeriet.

Endvidere har Finansministeriets indført krav om kvartalsafrapportering på de forpligtende statslige indkøbsaftaler. Miljøministeriets Koncernindkøb fungerer som tovholder for denne afrapportering, som foregår decentralt i de områder, der berøres af det givne indkøbsområde.

Miljøministeriets samlede redegørelser forelægges årligt sekretariatschefkredsen til godkendelse og herefter Koncernledelsen til orientering inden den offentliggøres.

DEL 2

5. Lokale indsatsområder for de enkelte institutioner.

Indsatserne i del 2 vedtages lokalt i institutionerne, Institutionerne har ansvaret for at indsatsområderne gennemføres og rapporteres i institutionens grønne regnskab.

5.1 Indsatser i Skov- og Naturstyrelsen

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen og Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade		
Gennemgang og effektmåling af ventilationsanlæg vedrørende Penthouse og kantine til brug for kortlægning af mulige investeringer i energibesparende tiltag.		
Mål	Udarbejdelse af analyse af besparelspotentialer ved udskiftning eller renovering af eksisterende ventilationsanlæg.	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Udarbejdelse af analyse af besparelspotentialer ved udskiftning eller renovering af eksisterende ventilationsanlæg.	Juni 2009

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen og Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade		
I 2006 blev dele af elforbruget i Haraldsgade 53 gennemgået af Rådgivningen hos Københavns Energi. Der blev dengang peget på besparelsemuligheder på belysning af gangarealer.		
By- og Landskabsstyrelsen og Skov- og Naturstyrelsen vil i 2009 iværksætte yderligere energigennemgang af belysningen i Haraldshus med fokus på energibesparelser ved optimering af lysanlæg og lysstyring . Gennemgangen skal give konkrete bud på initiativer, der kan indføres i handlingsplanen for 2010.		
Mål	Undersøgelse af mulighederne for energibesparelser ved optimering af lysanlæg og lysstyring i Haraldshus	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Gennemgang af mulighederne for optimering af lysstyringen	Juni 2009
2.	Gennemgang af mulighederne for optimering af lysanlæg	Juni 2009

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen og Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade		
I By- og Landskabsstyrelsen og Skov- og Naturstyrelsen er der kaffeautomater, som står tændt hele tiden. Der forventes at være et væsentligt besparelspotentiale ved at reducere den tid maskinerne står tændt.		
Indsatsen i 2009 vil omhandle en gennemgang og iværksættelse af den mulige energibesparelse ved tidsstyring og evt. natsænkning på kaffemaskiner i Haraldshus.		
Mål	Undersøgelse af mulighederne for energibesparelser ved tidsstyring på kaffemaskiner i Haraldshus	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Gennemgang af mulighederne for tidsstyring på kaffemaskiner	Juni 2009
2.	Iværksættelse af mest hensigtsmæssige energibesparende tiltag.	Juni 2009

Indsatsområde: Skov- og Naturstyrelsen		
Koordinering af indsatsen mellem den centrale styrelse og styrelsens lokale enheder opprioriteres. For at sikre ensretning og størst mulig effekt af energitiltag etableres et Energiteam , der koordinerer indsatser på		

energiområdet både centralt og decentralt. Energiteamet arbejder sammen med energiansvarlige på lokalenhederne, samt BLST og andre, hvor det er relevant.		
Mål	Etablering af Energiteam	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Udpegning af en energiansvarlig medarbejder på hver lokalenhed	Februar 2009
2.	Fastsættelse af deltagere i Energiteam	Marts 2009
3.	Erfa-møde med status på 2009 og forslag til initiativer i 2010	December 2009

5.1.2 Indsatser i Skov- og Naturstyrelsens enheder

Indsatsområde: Skov- og Naturstyrelsen		
Skov- og Naturstyrelsen har et antal bygninger, hvorpå der hviler pligt til energimærkning i 2009. Der er pligt til at udføre energieffektiviseringer med en tilbagebetalingstid på under 5 år, som udpeges i energimærkningen. Undtaget herfra er bygninger udelukkende til boligformål.		
Mål	Energimærkning af 30% af mærkningspligtige bygninger	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Udarbejdelse af udbudsmateriale samt udvælgelse	1. august 2009
2.	Energimærkning af 30% af mærkningspligtige bygninger	31. dec. 2009
3.	Planlægning af energieffektiviseringer som skal udføres ifølge den udførte del af energimærkningen	31. marts 2010
4.	Energimærkning af resterende mærkningspligtige bygninger	30. juni 2010

Indsatsområde: Skov- og Naturstyrelsen		
Skov- og Naturstyrelsen har qua sine opgaver og sin struktur en del transport. Der forventes at være et besparelspotentiale ved optimering af mødeplanlægningen og udbygget brug af videokonference.		
Indsatsen i 2009 vil bestå i udarbejdelse af individuelle handlingsplaner for transporteffektivisering for hver enkelt lokalenhed. Handlingsplanen skal beskrive, hvor der kan spares på transporten. Disse planer vil ligge til grund for udarbejdelse af reduktionsmål på transportområdet for 2009-2013. Som hjælp til transporteffektiviseringen skal brugen af videokonference udbygges, således at mindst 100 medarbejdere ved udgangen af 2009 har videokonferenceudstyr.		
Mål	Handlingsplaner for transporteffektivisering for hver enkelt lokalenhed, samt mindst 100 medarbejdere med videokonferenceudstyr.	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Udarbejdelse af handlingsplan for transporteffektivisering på hver enkelt lokalenhed	Juni 2009
2.	Implementering af videokonferenceudstyr hos mindst 100 medarbejdere	December 2009

5.2 By- og Landskabsstyrelsen

Bygningsmæssigt samme adresse som Skov- og Naturstyrelsen. De indsatsområder der vedrører Haraldsgade under Skov- og Naturstyrelsen gælder også for By- og Landskabsstyrelsen.

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Haraldsgade		
Videokonference kan benyttes som erstatning af nogle af de fysiske møder mellem medarbejdere i Haraldsgade og miljøcentrene, for at spare energi, samt rejsetid og –omkostninger. Udstyret kan desuden benyttes ved møder med samarbejdspartner i nationale og internationale sammenhænge.		
Mål	Videokonferencer benyttes individuelt og i grupper af medarbejdere og ledelse ved møder på tværs af BLST og ved samarbejde med eksterne parter, så rejseaktivitet begrænses	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Videokonferenceudstyr installeres af medarbejdere, der deltager i	Juni 2009

	samarbejde med miljøcentrene og eksterne parter	
2.	Roundtable videoudstyr installeres i to møderum i Haraldsgade	April 2009
3.	Medarbejdere instrueres i brug af videoudstyr	Maj 2009

5.2.1 Indsatser i Miljøcentrene.

Miljøcenter Ribe:

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Ribe		
Dialog med Miljøministeriets Koncernindkøb		
Mål	Effektivisering	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Dialog med Miljøministeriets Koncernindkøb vedr. opsætning af separate el-målere for Miljøcenteret (KIK havde ikke økonomisk råderum i 2008 til finansiering af projekt el-målere til måling af eget elforbrug hos MC Ribe. Montering af bimålere, målepunkter og at trække forbindelser i eksisterende kabelbakker til en datalogger. Ca. pris: 35.000 kr.. Projektet kan muliggøres senere).	Ultimo 2009/primo 2010

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Ribe		
Gennemgang af elsparetiltag på laboratoriet.		
Mål	Effektivisering	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Gennemgang af elsparetiltag på laboratoriet: energigennemgang af køleskabe, fryserne, varmeskabe, stinkskebe, analyseapparat m.m.	Primo 2009

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Ribe		
Mulighed for undersøgelse og montering af tænd/sluk-ure på printere, plottere, multifunktionsmaskiner m.m.		
Mål	Effektivisering	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Undersøgelse og evt. montering af tænd/sluk-ure på printere, plottere, multifunktionsmaskiner m.m.	Primo 2009

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Ribe		
Dialog med Slots- og Ejendomsstyrelsen		
Mål	Effektivisering	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Dialog med Slots- og Ejendomsstyrelsen vedr. etablering af lysstyring via sensorer på toiletter, gangarealer, fællesrum og arkivrum (kælder).	Medio 2009
2.	Dialog med Slots- og Ejendomsstyrelsen vedr. energimærkning og evt. tiltag i den forbindelse.	

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Ribe		
Energigennemgang af elektriske apparater i tekøkkener.		
Mål	Effektivisering	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Energigennemgang af elektriske apparater i tekøkkener.	Primo 2009

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Ribe		
Indstilling af termostatventiler (varme)		
Mål	Effektivisering	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Indstilling af termostatventiler (varme)	Medio 2009

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Ribe		
Lokal fokus på god energiadfærd		
Mål	Effektivisering	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Lokal fokus på god energiadfærd	2009

Miljøcenter Odense:

Indsatsområde, By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Odense		
Miljøcenter Odense har ikke indtil nu haft en lokal handleplan for energieffektiviseringer pga. forestående flytning til nye lokaler pr. 01. august 2009		
Mål		
Milepæle	Beskrivelse	Udført
1.	I forbindelse med beslutning om flytning til ny adresse er Miljøministeriets Koncernindkøb inddraget som sparringspartner både i forbindelse med kontraktudformningen og i forbindelse med planlægning af ombygning, således at de relevante miljø- og energikrav kan stilles.	April 2009

Miljøcenter Nykøbing F:

Indsatsområde, By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Nykøbing F.		
Miljøcenter Nykøbing F. har ikke indtil nu haft en lokal handleplan for energieffektiviseringer pga. forestående flytning til nye lokaler pr. 01. december 2009		
Mål		
Milepæle	Beskrivelse	Udført
1.	I forbindelse med beslutning om flytning til ny adresse er Miljøministeriets Koncernindkøb inddraget som sparringspartner både i forbindelse med kontraktudformningen og i forbindelse med planlægning af ombygning, således at de relevante miljø- og energikrav kan stilles.	Maj 2009

Miljøcenter Aalborg:

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Aalborg		
Miljøcenter Aalborg forventer at kunne reducere elforbruget med op til 9 % i 2009. Indsatsen i 2009 vil omhandle iværksættelse af div. El-besparende foranstaltninger og ændret adfærd hos medarbejderne.		
Mål	Besparelse på elforbrug på 9 %	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Målt elforbrug på div. El-apparater	Februar 2009

Indsatsområde, By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Aalborg		
Miljøcenter Aalborg forventer at kunne reducere elforbruget med op til 9 % i 2009. Indsatsen i 2009 vil omhandle iværksættelse af div. El-besparende foranstaltninger og ændret adfærd hos medarbejderne.		
Mål	Besparelse på elforbrug på 9 %	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Tænd-sluk ur på 1 Kaffemaskine, 2 køleskabe, og 1 printer	Februar 2009

Indsatsområde, By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Aalborg		
Miljøcenter Aalborg forventer at kunne reducere elforbruget med op til 9 % i 2009. Indsatsen i 2009 vil omhandle iværksættelse af div. El-besparende foranstaltninger og ændret adfærd hos medarbejderne.		
Mål	Besparelse på elforbrug på 9 %	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Elsparaskinner hos 20 personer	Marts 2009
2.	Elsparaskinner hos 40 personer	Juni 2009

3.	Elsparaskinner i Gisbussen (10 stk)	Juni 2009
----	-------------------------------------	-----------

Indsatsområde, By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Aalborg		
Miljøcenter Aalborg forventer at kunne reducere elforbruget med op til 9 % i 2009. Indsatsen i 2009 vil omhandle iværksættelse af div. El-besparende foranstaltninger og ændret adfærd hos medarbejderne.		
Mål	Besparelse på elforbrug på 9 %	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Udskiftning af printere	2010

Indsatsområde, By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Aalborg		
Miljøcenter Aalborg forventer at kunne reducere elforbruget med op til 9 % i 2009. Indsatsen i 2009 vil omhandle iværksættelse af div. El-besparende foranstaltninger og ændret adfærd hos medarbejderne.		
Mål	Besparelse på elforbrug på 9 %	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Rumfølerefrydere i Laboratorium og depot	Oktober 2009

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Aalborg		
Miljøcenter Aalborg forventer at udskifte gamle biler med mere brændstoføkonomiske biler.		
Mål	Besparelse på brændstof	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Udskiftning af gamle biler	2010/2011

Miljøcenter Roskilde:

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Roskilde		
Miljøcenter Roskilde deler lejen med SKAT-call center. Derfor er det ikke på alle mål-områder at forbrug relaterer til centret alene – f.eks. Kantine og Servicecenter.		
Mål	Fra 2007 til 2008 reducerede vi elforbruget med 5 %. Mål 2009 er yderligere 3 %. Derudover 5 % reduktion af udgifter + forbrug på kopimaskiner	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Dialog med udlejer vedr. kommende energimærkning og evt. tiltag i den forbindelse	November 09

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Roskilde		
Miljøcenter Roskilde deler lejen med SKAT-call center. Derfor er det ikke på alle mål-områder at forbrug relaterer til centret alene – f.eks. Kantine og Servicecenter.		
Mål	Fra 2007 til 2008 reducerede vi elforbruget med 5 %. Mål 2009 er yderligere 3 %. Derudover 5 % reduktion af udgifter + forbrug på kopimaskiner	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Energigennemgang af køleskabe/frysere i biologirum og Kantine	Juni 09

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Roskilde		
Miljøcenter Roskilde deler lejen med SKAT-call center. Derfor er det ikke på alle mål-områder at forbrug relaterer til centret alene – f.eks. Kantine og Servicecenter.		
Mål	Fra 2007 til 2008 reducerede vi elforbruget med 5 %. Mål 2009 er yderligere 3 %. Derudover 5 % reduktion af udgifter + forbrug på kopimaskiner	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Indkøb af lavtforbrugende hårde hvidevarer ved nyanskaffelser	Ad hoc

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Roskilde		
Miljøcenter Roskilde deler lejen med SKAT-call center. Derfor er det ikke på alle mål-områder at forbrug relaterer til centret alene – f.eks. Kantine og Servicecenter.		
Mål	Fra 2007 til 2008 reducerede vi elforbruget med 5 %. Mål 2009 er yderligere 3 %. Derudover 5 % reduktion af udgifter + forbrug på kopimaskiner	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Energi- og forbrugskampagner	Fra april 09

Miljøcenter Ringkøbing:

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Ringkøbing		
Fjernstyring af varmeanlæg og fjernaflæst forbrugsmåling.		
Mål	Vurdering af muligheder og potentiale for energieffektivisering	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Dialog med Slots- og Ejendomsstyrelsen og evt. KIK vedr. mulighed og potentiale for etablering af fjernstyring af varmeanlæg og fjernaflæst forbrugsmåling.	Ultimo 2009

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Ringkøbing		
Energimærkning og investeringsforslag (isolering af ydermure, renovering af fortsatsvinduer mv.)		
Mål	Vurdering af muligheder og potentiale for energieffektivisering	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Dialog med udlejer, Slots- og Ejendomsstyrelsen og evt. KIK vedr. mulighed og potentiale for energimærkning og investeringsforslag (isolering af ydermure, renovering af fortsatsvinduer mv.)	Ultimo 2009

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Ringkøbing		
Renovering af loftsbelysning		
Mål	Vurdering af muligheder og potentiale for energieffektivisering	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Dialog med udlejer, Slots- og Ejendomsstyrelsen og evt. KIK vedr. mulighed og potentiale for renovering af loftsbelysning	Ultimo 2009

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Ringkøbing		
Udskiftning af varmepumper		
Mål	Vurdering af muligheder og potentiale for energieffektivisering	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Dialog med udlejer, Slots- og Ejendomsstyrelsen og evt. KIK vedr. mulighed og potentiale for udskiftning af varmepumper jf. forslag i energimærkningen	Ultimo 2009

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Ringkøbing		
Udskiftning af glødepære med elsparepærer i fællesrum		
Mål	Udskiftning af glødepære med elsparepærer i fællesrum	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Udskiftning af glødepære med elsparepærer i fællesrum	Medio 2009

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Ringkøbing		
Undersøgelse af behov for køl af krydsfelt på 1. sal.		
Mål	Vurdering af muligheder og potentiale for energieffektivisering	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Dialog med udlejer, Slots- og Ejendomsstyrelsen og evt. KIK vedr. mulighed og potentiale for køl af krydsfelt på 1. sal.	Ultimo 2009

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Ringkøbing		
Tænd/sluk-ur på kaffemaskiner		
Mål	Tænd/sluk-ur på kaffemaskiner	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Tændsluk-ur etableret på kaffemaskiner	Medio 2009

Indsatsområde: By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Ringkøbing		
Lokalt fokus på god energiadfærd		
Mål	Lokalt fokus på god energiadfærd	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført

1.	Lokalt fokus på god energiadfærd	Løbende
----	----------------------------------	---------

Miljøcenter Århus:

Indsatsområde, By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Århus		
Dialog med Slots- og Ejendomsstyrelsen		
Mål	Arbejde for, at Slots- og Ejendomsstyrelsens projekt for 2009 vedrørende separat forbrugsmåling i deres lejemål også omfatter MC Århus, herunder etablering af fjernaflæsning på separate målere i det omfang, det er muligt	
Milepæle	Beskrivelse	Udført
1.	Samarbejde om at få etableret målere med fjernaflæse	Ultimo 2009

Indsatsområde, By- og Landskabsstyrelsen, Miljøcenter Århus		
Dialog med Slots- og Ejendomsstyrelsen		
Mål	Dialog med Slots- og Ejendomsstyrelsen vedrørende energimærkning og eventuelle tiltag i den forbindelse	
Milepæle	Beskrivelse	Udført
1.	Samarbejde om at få etableret energimærkning	Ultimo 2009

5.3 Indsatser i Miljøstyrelsen

Direkte miljøpåvirkninger:

Indsatsområde		
Energigennemgang af kantinekøkken af energikonsulent med særligt fokus på energioptimering af køle/frys-faciliteterne. På baggrund af energigennemgangen udarbejdes en investeringsplan for kantinekøkkenet. Desuden fokuseres på energirigtig adfærd hos kantinepersonalet.		
Mål	At reducere el- og vandforbrug i kantinekøkkenet	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Energigennemgang af kantinekøkken afsluttet	April 2009
2.	Investeringsplan udarbejdet og besluttet	August 2009
3.	Indhentning af tilbud på etablering af nye køle/frysfaciliteter	Maj 2009
4.	Etablering af nyt kølerum	Oktober 2009
5.	Grøn guide om gode vaner til kantinepersonalet	September 2009

Indsatsområde		
Intern EMAS-quiz for medarbejderne, der øger medarbejdernes viden om MSTs interne miljøarbejde og skaber fornyet opmærksomhed omkring EMAS. Igennem viden om, hvad man som medarbejder selv kan gøre for at reducere miljøpåvirkninger på arbejdspladsen, kan der opnås adfærdændringer. Quizzen vil finde sted én gang om måneden på intranettet, og ved udgangen af måneden præmieres månedens vinder.		
Mål	Øget kendskab til EMAS-systemet blandt medarbejderne	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Quiz-koncept er udviklet	Marts 2009
2.	Afholdelse af quiz hver måned	Start af hver måned
3.	Kåring og præmiering af vinder	Slutning af hver måned

Indsatsområde		
Et stigende varmeforbrug i 2008 giver anledning til øget fokus på overvågningen af varmeforbruget, samt vurdering af muligheder for at reducere varmeforbruget.		
Mål	Oversigt over mulige investeringer til reduktion af varmeforbrug	
Milepæle	Beskrivelse	Udført
1.	Opsætning af forbrugsalarmen på varmemålere	Marts 2009

2.	Oprydning i varmemåler på Wilders Plads	Marts 2009
3.	Kortlægning af investeringsmuligheder mht. reduktion af varmeforbrug i dialog med udlejer	September 2009
4.	Oversigt over besparelsesmuligheder på varmeforbrug udarbejdet og forelagt direktion	September 2009

Indsatsområde		
Vurdering af besparelspotentiale ved at reducere arealforbruget på lagerplads på Prags Boulevard. Drøftelse med udlejer, hvorvidt opgørelsesmetoden kan ændres, så Miljøstyrelsen fremover afregner pr. målt forbrug.		
Mål	Reduktion af varmeforbrug på Prags Boulevard	
Milepæle	Beskrivelse	Udført
1.	Kortlægning af Miljøstyrelsens behov for lagerfacilitet på Prags Boulevard	Juni 2009
2.	Drøftelse med udlejer om ændret opgørelsesmetode afsluttet	Juni 2009
3.	Drøftelse med udlejer om mulighed for reduceret areal	Juni 2009

Indirekte miljøpåvirkninger:

Indsatsområde		
Bedre introduktion af nye medarbejdere til EMAS-systemet i Miljøstyrelsen. Indsatsen indeholder udarbejdelse af velkomstmateriale til nye medarbejdere, samt opdatering af proceduren vedr. EMAS-tovholdernes introduktion af nye medarbejdere.		
Mål	At alle nye medarbejdere bliver bevidst om miljø- og kvalitetsledelse og har kendskab til EMAS-systemet i Miljøstyrelsen.	
Milepæle	Beskrivelse	Udført
1.	Velkomstmateriale vedr. EMAS til nye medarbejdere er udarbejdet (folder og mulepose)	April 2009
2.	Guide til tovholdere om introduktion af nye medarbejdere udarbejdet og introduceret til tovholderne	April 2009
3.	Opdatering af intranettet med specifikt link for nyansatte	Maj 2009
4.	Opdatering af Håndbogen mht. modtagelse af nye medarbejdere gennemført	Juni 2009

Indsatsområde		
Opkvalificering af den interne audit, der sikrer læring og bedre viden om EMAS-systemet i organisationen.		
Mål	Veluddannet audit-team i Miljøstyrelsen	
Milepæle	Beskrivelse	Udført
1.	Udpegning af internt audit-team	Marts 2009
2.	Afholdelse af audit-uddannelse	Maj 2009
3.	Afholdelse af intern audit	Maj/Juni 2009
4.	Opfølgning på intern audit afsluttet	August 2009

Indsatsområde		
I Miljøstyrelsens projektskabelon tilføjes en tjek-liste vedr. projektets direkte og indirekte miljøpåvirkninger. Derved sikres det, at disse forhold aktivt overvejes ved hvert projekt.		
Mål	I Miljøstyrelsens projektskabelon indgår tjek-liste.	
Milepæle	Beskrivelse	Udført
1.	Forslag til MSTs projektskabelon er udarbejdet	April 2009
2.	Ny projektskabelon godkendt i projektforum	Maj 2009
3.	Guide og orientering om brug af ny projektskabelon	Juni 2009
4.	Arbejdsgang for kontakt til EMAS-kordinator vedr. ændring af Håndbogen for kvalitets- og miljøledelse fastlagt.	Juni 2009

5.4 Indsatser i Kort- og Matrikelstyrelsen

Indsatsområde Gangbelysning		
Vi estimerer at kunne reducere elforbruget til gangbelysning med ca. 60 % ved udskiftning til energisparepærer. Derudover skal der etableres ur og bevægelsesfølere.		
Mål	Plan udarbejdet og godkendt. Pærer skiftet og følere etableret.	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Glødepærer skiftet til energipærer	Juni 09
2.	Plan og pris for etablering af ur og bevægelsesføler er udarbejdet	Juni 09
3.	Investering til godkendelse	Juni 09
4.	Hvis godkendt – Plan gennemført	November 09

Indsatsområde Radiatorventiler		
Bedre styring af varme. Det forventes at TDC (husejer) afholder udgiften.		
Mål	Ventiler skiftet inden fyringssæsonen 09	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Forhandling med TDC	April 09
2.	Plan udarbejdet og godkendt	Juni 09
3.	Udskiftning gennemført	August 09

Indsatsområde CTS		
Optimering af tidsstyring og effektivitet på bygningens tekniske anlæg.		
Mål	CTS etableret med styring af nye pumper og ventilatorer derudover tilslutning til testområde i A-bygning	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Udbud af CTS-anlæg	Oktober 09
2.	Pumper og ventilatorer udskiftet	Oktober 09
3.	CTS etableret	December 09
4.	Testområde tilsluttet	December 09

Indsatsområde Køleanlæg til komfortkøl		
Udskiftning af gl. R22 anlæg til miljørigtigt og energieffektivt køleanlæg		
Mål	Anlæg skiftet inden sommeren 2010	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Tilbud hjemtages	April 09
2.	Plan udarbejdet og godkendt	Oktober 09
3.	Udskiftning gennemført	April 10

Indsatsområde Solcelleanlæg på tag		
Undersøge markedet for solcelleanlæg		
Mål	Viden om solcelleanlæg	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Markedet undersøges	Oktober 09
2.	Rapport med evt. beregning udarbejdet	December 09

5.5 Indsatser i Departementet

Minimering af unødvendig lys på fællesarealer		
I 2009 sættes fokus på at minimere brugen af unødvendig lys på fælles arealer, ved at udskifte de almindelige kontakter med lysfølere eller tænd/sluk kontakter. Gangarealer, mødesale, trapperum, kælderrum og toiletter gennemgås systematisk for at sikre, at de almindelige kontakter er udskiftet med lysfølere eller tænd/sluk kontakter.		

Mål	Ved udgangen af 2009 er alle arealer gennemgået og kontakter udskiftet	
Milepæle	Beskrivelse	Udført
1.	3 etager gennemgået og relevante kontakter er udskiftet	Juni 2009
2.	Alle etager gennemgået og relevante kontakter udskiftet	December 2009

Nedlukning af serverrum		
I 2009 nedlægges serverrum i kælderen i departementet, da serveren ikke er i anvendelse længere. anvendes.		
Mål	Serverrum og hertil hørende klimaanlæg lukkes	
Milepæle	Beskrivelse	Udført
1.	Serverum og klimaanlæg lukkes	Januar 2009

Energioptimering af kantinekøkken		
I departementets kantine har der hidtidigt ikke været fokus på energioptimering af køkkenet. I 2009 gennemføres en energigennemgang af kantinen og de foreslåede initiativer, som kan afholdes indenfor budgettet, gennemføres i 2009 og 2010.		
Mål		
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Energigennemgang af kantinekøkken	Juni 2009
2.	Udskiftning af enkelte maskiner (opvaskemaskine)	December 2009
3.	Udskiftning af inventar og maskiner	December 2010

Energimærkning af bygning mv.		
Energimærkningen for bygningen på Højbro plads gennemgås og i dialog med udlejer vurderes, hvor der mest hensigtsmæssigt kan gennemføres energibesparende tiltag.		
Mål	Nedsættelse af varmeforbruget og bedre indeklimate	
Milepæle*	Beskrivelse	Udført
1.	Energimærkning	April 2009
2.	Dialog med udlejer	Juni 2009
3.	Evt. energibesparende tiltag besluttet	December 2009